

fen boodschap uit het verleden

Een boodschap uit het verleden

deel 1

Ronald van Assen

Een boodschap uit het verleden

Deel 2

Ronald van Assen

Eerste druk januari 2020

Uitgever: Godijn Publishing

Coverontwerp: Jen Minkman

Coverfoto: Ronald van Assen

Illustraties: Ronald van Assen

ISBN 978-94-92115-22-4

NUR 336/285

©2020 Godijn Publishing | www.godijnpublishing.nl

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Godijn Publishing.

Ron & Geertje trilogie

De acht poorten - deel 1 (2020)

Een boodschap uit het verleden - deel 2 (2020)

Het gevaar van het water - deel 3 (2021)

*Het verleden is niet achter ons, zoals men denkt,
maar voor ons. De schaduw van wat was, werpt
zich voor ons: wat dood is, bestaat nog en gaat
voor ons uit.*

Henry Bataille

*De prettigste mensen zijn mannen met een toe-
komst en vrouwen met een verleden.*

Oscar Wilde

1

Mijn naam is Geertruida

De klok van de Oude Kerk slaat acht keer

9

Er wordt zachtjes op de deur geklopt. 'Mevrouw, bent u wakker?' klinkt een vriendelijke stem.

'Klaasje, wat is er?' is het slaperige antwoord vanuit de slaapkamer.

'De schout staat beneden aan de deur. Wat moet ik doen?'

Geertruida zucht. Het is een volhouder, die schout. Ze heeft hem de afgelopen weken al enkele keren afgepoeierd. Hij blijft terugkomen.

'Zeg hem dat ik ziek ben, Klaasje.'

'Hij staat erop u vandaag te spreken, mevrouw. Hij weet dat u thuis bent.'

Het moest er eens van komen. Schout Van Santen is niet van gisteren. Ze weet dat er gekletst wordt. Ze weet dat de mensen haar nastaren op straat. Niemand heeft de moed haar er rechtstreeks op aan te spreken. Wat niet zo vreemd is. Zij is immers verantwoordelijk voor een groot deel van hun inkomsten. Dankzij haar scherpe neus voor zaken en vindingrijkheid bloeit de economie als nooit tevoren.

'Laat hem plaatsnemen in de wachtkamer en zeg dat ik hem zo spoedig mogelijk zal ontvangen. Heb je dat, Klaasje?'

'Ja, mevrouw,' klinkt het van achter de deur.

Ze hoort haar dienstmeisje de houten trap aflopen. Ondanks haar weinige gewicht kraken de treden.

Geertruida gaat rechtop in bed zitten met haar benen over de rand. Ze schuift de crèmekleurige gordijnen van haar hemelbed opzij en stapt met haar blote voeten op het tapijt. Het zachte materiaal kriebelt onder haar voetzolen. Er zijn in Delft niet veel mensen die zo'n kostbaar tapijt in hun slaapkamer hebben. Ze kreeg het cadeau van een steenrijke zakenrelatie met als doel haar te koppelen aan zijn gefortuneerde zoon. Ze nam het kled aan. De zoon heeft nooit een schijn van kans gemaakt.

Haar hart behoort een ander toe.

Ze loopt naar de porseleinen waskom die, op een met prachtig houtsnijwerk versierd tafeltje, naast het raam staat. Ze wast haar handen en gezicht en vervolgt daarna haar weg richting de kostuumpop. Haar lange, zwarte, satijnen japon met hoge witte kanten kraag hangt keurig op zijn plaats. Ze wrijft met haar handen over de zachte stof. Haar gedachten dwalen af. Ze is weer even het tienermeisje dat haar vader in de boomgaard helpt. Ze ziet zichzelf van 's morgens vroeg tot 's avonds laat zwoegen op het land.

Het leven kan raar lopen. Ze had vroeger nooit kunnen bedenken dat ze eens schatrijk zou zijn. Als kind gingen haar dromen niet verder dan trouwen met een knappe boerenknecht of als ze geluk had, een rijke boerenzoon. Meer zat er voor haar niet in. Als meisje in de zeventiende eeuw had je niet veel keus.

Ja, als ze de dochter was van een welgestelde boer met eigen land, dan was het een heel ander verhaal. Dan zouden de jongens voor haar in de rij staan. He-las bezat haar vader geen land. Ze hadden zelfs geen eigen huis. Ze woonden in een kleine woning die eigendom was van dezelfde boer die een groot aantal landerijen buiten Delft bezat.

Ze waren gelukkig. Ze waren niet rijk, maar hadden wel genoeg te eten. Er waren stumpers in de stad die het een stuk slechter hadden. Het was een hard bestaan ...

Ze schrikt op uit haar gedachten. De schout wacht beneden op haar. Ze moet zich aankleden. Inwendig moet ze lachen. Ze is waarschijnlijk de enige vrouw in heel Delft die zichzelf aankleedt. Ja, het gewone volk, dat kleedt zichzelf. Maar een vrouw met haar status en vermogen laat zich kleden. Aan haar lijf geen polonaise. Ondanks al haar rijkdom is ze, wat ze zo mooi noemen, heel gewoon gebleven. Voor de buitenwereld

is ze Geertruida de rijke, succesvolle zakenvrouw. Van binnen is ze gewoon Geertje, de simpele boerendochter. Een meid van eenvoudige komaf die de kans kreeg om ver boven haar milieu uit te stijgen.

Op het moment dat haar vader in 1657 overleed, was ze pas negentien jaar en ongehuwd. Een slechte start voor een jonge vrouw. Ze mocht gelukkig in het huisje blijven wonen. Toen de boer, waar ze al die jaren voor gewerkt hadden, ook binnen een jaar overleed, wist ze niet wat haar overkwam. Omdat hij geen kinderen had die zijn fortuin konden erven, liet hij haar alles na. Ze was in een klap van een arme boerenmeid veranderd in een vermogende vrouw met veel eigen grond. Wat moest ze in haar eentje met al die hectaren landbouwgrond beginnen? Ze verkocht de grond, schafte een mooi huis aan, aan de Oude Delft, en ging in de handel. Dat legde haar geen windeieren.

Ze is inmiddels een van de rijkste vrouwen van Delft, waarschijnlijk zelfs de rijkste in de wijde omgeving.

Ze is echter ook een van de meest besproken vrouwen. Er gaan de vreemdste verhalen over haar in het rond en dat heeft voornamelijk te maken met haar burgerlijke status. Ze is nooit getrouwd en voor een vrouw in die tijd is dat heel bijzonder. Ze krijgt genoeg aanzoeken, daar niet van. Met haar fortuin en beeldschone voorkomen kan ze elke man krijgen. En dat is het probleem. Ze wil niet elke man. Ze wil slechts een man en dat is Ron, de jongen die ze ontmoette toen ze zestien was en die ze nooit is vergeten.

Boing ... boing. De klok van de Oude Kerk slaat acht keer. De zware slagen brengen haar direct terug in het hier en nu. Zo snel ze kan, trekt ze haar japon aan. Hij is speciaal voor haar gemaakt, zodat ze hem zonder hulp van dienstmeisjes of kameniersters kan aan-

doen. De kanten kraag is het lastigst en vervelend om te dragen.

Welke sieraden zal ze kiezen? De schout is een belangrijk man en houdt van tradities. Ze kiest de dubbele halsketting met de parels. Die moet voldoende imponeren. Om het helemaal af te maken, zet ze haar zwarte, kanten, met goud afgezette kap op.

Waarom wil de schout haar zo vroeg spreken? De afgelopen weken kwam hij aan het eind van de ochtend of in de loop van de middag. Hij is zelfs twee keer 's avonds geweest. Telkens verzon Klaasje een smoes waarom de vrouw des huizes hem niet te woord kon staan. Als je Klaasje mocht geloven, was ze bijna elke dag op reis.

Het tegendeel is waar. Ze komt niet veel meer buiten, alleen voor de hoogstnodige plichtplegingen. Ze brengt het grootste deel van de dag thuis door in haar eigen, rustige omgeving. Heerlijk afgesloten van het rumoer op straat en in de grachten. Dit is haar huis, haar veilige schuilplaats. Haar vluchtheuvel, zoals broeder Edward het noemt.

Broeder Edward is haar beste vriend. Sinds een paar jaar woont hij bij haar in, netjes in een apart deel van het huis.

Het was het gesprek van de dag, een ongetrouwde man die bij een alleenstaande vrouw gaat wonen. Al is het een monnik, het is toch ongepast.

Geertruida trekt zich er niets van aan. De mensen kletsen zo snel tegenwoordig. Soms lijkt het wel het enige wat ze kunnen. De balk in hun eigen oog zien ze niet, de splinter bij de ander wel. Laat ze denken. Laat ze kletsen. Een man in huis brengt haar een stukje veiligheid. Hoe rijk je ook bent als vrouw, je blijft kwetsbaar als je alleen met je dienstmeid in zo'n groot huis woont.

Klaasje is meer dan haar dienstmeid. Het is haar vriendin. Uiteraard houden ze zich voor de buitenwereld netjes aan de maid en bazin rol. Ze vertrouwen elkaar hun diepste geheimen toe. Soms praten ze nachtenlang bij het flikkerende kaarslicht. Klaasje brengt vreugde in huis en dat heeft Geertruida hard nodig. Haar hart is koud en kil. Niet dat ze een keiharde zakenvrouw is. Geen enkele vrouw heeft zoveel compassie met haar omgeving als Geertruida. Haar hart is koud door een verloren liefde.

Op twaalf oktober van dit jaar is het dertien jaar geleden dat ze haar Ron voor het laatst zag. Ze weet de datum nog precies: 12 oktober 1654. Op dat moment was ze een meisje van zestien, bijna zeventien. Op twintig oktober van dit jaar wordt ze negenentwintig, of dertien volgens haar eigen jaartelling. Er is een tijd voor Ron en na Ron. In oktober van dit jaar is het dertien jaar na Ron. Dertien jaar van rouw om haar geliefde.

Ze opent de zware, groen fluwelen gordijnen en kijkt door het raam. In de gracht vaart een platte schuit. Aan de overkant lopen twee jongens, hun petten schuin op het hoofd. Was zij maar zo jong als die twee daar. Waarom gaan de jaren zo snel? Vroeger wilde ze graag volwassen zijn. De wereld was als kind een stuk eenvoudiger. De regels waren simpel. Je deed wat je vader je opdroeg en je was netjes tegen andere mensen. Zolang je je aan die regels hield, kwam alles goed. Als volwassen vrouw moet je met zoveel rekening houden. Wat je ook doet, de mensen hebben altijd kritiek.

Al denkend aan vroeger opent ze de slaapkamerdeur en schrijdt ze als een vorstin de trap af.

‘Hij loopt rondjes in de wachtkamer,’ zegt Klaasje.

‘Hoe is zijn stemming?’

‘Niet al te best volgens mij.’

‘Breng hem over twee minuten naar mijn werkkamer en duim voor me.’

Onhoorbaar loopt Geertruida naar de werkkamer en neemt plaats achter haar bureau. Het zware eikenhouten bureau is op een strategische plaats neergezet. Niet tegen de muur, zoals gebruikelijk. Hij staat er een stukje vanaf zodat ze, met haar rug richting de muur, achter haar bureau kan zitten. Zo heeft ze goed zicht op de hele kamer en kan ze zowel de deur naar de gang als de deuren en suite van de pronkkamer in de gaten houden.

De werkkamer is functioneel ingericht. In het midden staat een ronde tafel die ze gebruikt tijdens besprekingen. Aan de rechter wand, gezien vanaf het bureau, staat een grote vitrinekast met prachtige porseleinen borden en vaasjes. Het verzamelen van dit soort aardewerk is haar grote hobby. In de pronkkamer staat nog veel meer.

Aan de wanden hangen schilderijen van Vermeer, Fabritius, Van Ruysdael en Averkamp. Enige maanden geleden kocht ze bijna een Frans Hals. Helaas ging die net aan haar neus voorbij. Op de eerste en tweede verdieping hangen werken van jonge, veelbelovende schilders. Regelmatig koopt ze werken van hen als aanmoediging of als investering. Ze koopt ze voor enkele guldens en wie weet worden ze later een fortuin waard. Ze is en blijft een zakenvrouw.

Naast de deur, voor de wand recht tegenover haar, staat een immense boekenkast gevuld met kostbare werken. Ze leest graag. Lezen biedt haar de mogelijkheid even te ontsnappen uit het dagelijkse leven. Ze probeert Klaasje ook de eerste beginselen van het lezen en schrijven bij te brengen. Eigenlijk moet iedereen de mogelijkheid krijgen om te leren lezen.

Ze legt een willekeurig boek op haar bureau en wat bladen papier. Zo lijkt het net of ze zit te werken.

Er wordt op de deur geklopt. 'Binnen,' roept ze met luide stem. Het is een trucje dat ze van broeder Edward heeft geleerd. Spreek met luide stem wanneer je iemand binnen roept, doe net of je doorwerkt en totaal geen belangstelling hebt. Kijk de persoon niet aan. Laat hem of haar wachten tot je klaar bent en kijk dan langzaam op. Eventueel kun je zonder op te kijken, gebaren dat iemand mag gaan zitten. Zo laat je direct zien wie er de baas is.

De deur gaat open en Klaasje kondigt de bezoeker aan. 'Mijnheer Van Santen, schout van Delft,' klinkt het plechtig.

Geertruida kijkt niet op of om. 'Dank je, Klaasje,' zegt ze, terwijl ze aandachtig in haar boek leest.

Hoelang zal ze die arme man laten wachten? Hij staat stokstijf naast de boekenkast en durft niet verder te lopen. Hij kent de etiquette.

Na enkele seconden vindt ze het genoeg. Ze staat langzaam op en neemt plaats naast haar bureau. 'Mijnheer Van Santen, waarmee kan ik u van dienst zijn op dit vroege uur?'

De man doet enkele stappen naar voren, neemt plechtig zijn hoed af en maakt een buiging. Gezien zijn stand is dit een opmerkelijke plichtpleging waarmee hij zijn genegenheid voor Geertruida toont. Hij is gekleed in zijn bruin, lederen kostuum met bruin bont en een blinkende rij knopen. Zijn baard rust op zijn witte kraag.

'Juffrouw Geertruida, vergeef mij dit vroege uur. Het is blijkbaar de enige tijd waarop ik u kan spreken. U bent nogal veel op reis.'

Ze moet inwendig lachen. Uiteraard snapt hij ook wel dat ze gewoon thuis was en geen zin had hem te ontvangen. Hij speelt het spel zonder aarzeling mee. Ze kennen elkaar ondertussen al heel wat jaar. Fran-

çois van Santen was al schout van Delft voor haar geboorte.

‘Vergeef mij mijn reislust, heer Van Santen. Zoals u weet, leef ik van de handel en nieuwe koopwaar vindt men niet in het eigen huis.’

De man knikt begrijpend. ‘Juffrouw Geertruida,’ gaat hij verder. ‘Ik ben hier op verzoek van onze burgemeester.’

‘De heer Van Bleiswijk. Er is toch niets met hem?’

‘Ik zal er niet omheen draaien, juffrouw. Er zijn bij hem klachten binnengekomen omtrent uw persoon.’

Geertruida doet net of ze heel verbaasd en geschokt is. ‘Dat meent u niet. Ik ben niet in de veronderstelling dat ik daarvoor enige aanleiding heb gegeven. Heeft het te maken met mijn kledij?’

‘Nee, juffrouw. Ik kan u verzekeren dat het daar niets mee te maken heeft en ook niet op het gebied van uw zedelijke wandel, hoewel men het ongepast vindt dat er een geestelijke bij u inwoont.’

‘Het feit dat broeder Edward hier woont, is louter goedheid mijnerzijds. Zijn woning was na die zware storm onbewoonbaar en het klooster wilde hem geen onderdak bieden. Wat ik overigens een grove schande vind.’

De Schout knikt en laat zelfs een kleine glimlach zien.

‘Als men niet begaan is met mijn, zoals u het noemt, zedelijke wandel of mijn kleding. Waar heeft men dan klachten over? Toch niet over mijn manier van handeldrijven?’

De schout buigt iets verder naar voren en fluistert: ‘Men verdenkt u van hekserij.’

Geertruida schiet in de lach. ‘Wat is dat voor een belachelijke beschuldiging. Wie verdenkt mij van hekserij en waarom?’

‘De burgemeester heeft geen namen genoemd. Men ziet regelmatig duistere figuren in dit huis naar binnen gaan.’

‘Ik kan u verzekeren, beste heer Van Santen, dat in dit huis geen dingen gebeuren die in de verste verte met hekserij te maken hebben. Wat die duistere figuren betreft die men hier naar binnen ziet gaan, dat zijn de heren Van Leeuwenhoek en De Hoogh. Onze bijeenkomsten behelzen louter nieuwe moderne technieken. Ik financier hun onderzoek en ik wil graag op de hoogte blijven van hun vorderingen. Ik zie niet in wat daar verkeerd aan is. Ik laat mij niet valselijk beschuldigen en zeker niet door lieden die zo laf zijn hun naam niet te noemen.’

‘U hoeft mij niet te overtuigen, juffrouw Geertruida. Ik heb geen moeite met uw belangstelling voor de moderne techniek. Ik vraag u slechts voorzichtig te zijn. Beschuldigingen van hekserij, ook al zijn ze nergens op gebaseerd, kunnen heel venijnig zijn. Ik denk dat ...’

‘Ja, wat denkt u?’ dringt Geertruida aan.

‘Ik denk dat men een beetje bang voor u is, gezien uw brede belangstelling. Dat is men niet van een vrouw gewend.’

‘Dan heeft *men* heel erg pech, want ik ben niet van plan ermee te stoppen. Geef dat aan burgemeester Van Bleiswijk door. En als *men* weer eens bij hem komt klagen, stuurt hij ze gewoon naar mij door. Ik lust ze rauw.’

‘Daar ben ik zeker niet bang voor, juffrouw. Ik vraag u alleen uit te kijken en wat u daar verder mee doet, is uw verantwoording.’

‘Ik neem u niets kwalijk heer, Van Santen. U doet slechts uw werk. De enige die ik het kwalijk neem, zijn die bekrompen burgerheren die denken dat we in de middeleeuwen leven. Kom op zeg, dit is de zeventien-

de eeuw. Vrouwen hebben het recht zich te ontwikkelen. Ik zal Klaasje vragen u uitgeleide te doen.' Ze pakt een belletje van haar bureau en klingelt er twee keer mee.

Al na enkele seconden gaat de deur open. 'U hebt gebeld, mevrouw?'

'Wil jij zo goed zijn onze schout uitgeleide te doen, Klaasje?'

'Uiteraard, mevrouw.'

Ze wijst de schout de weg en sluit de deur. Geertruida blijft in de kamer achter. Haar beschuldigen van hekserij, het moet niet gekker worden. Wat denken ze wel. Een succesvolle alleenstaande vrouw, daar moet een luchtje aan zitten.

Ze schudt haar hoofd en beent de kamer uit, de gang in. In het achterhuis geeft ze een flinke roffel op een deur.

'Kom binnen,' klinkt een mannenstem.

Geertruida opent de deur. 'Vanavond is het tijd voor het vierspan,' zegt ze op geheimzinnige toon.